

Zahaja vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Štefan Godina. — Lastnik konsorcijskega lista: Edinost. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina: znaša na mesec 1.30, pol leta 1.18 — in celo leto 1.35. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotnik. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa 1 l. — Oglase sprejema inšeriatni oddelk Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšeriatni oddelk se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Vidov dan.

28. junija.
Stirinajst dan julija je Francozu naroden praznik. Ta dan praznuje ves francoski narod spomin na tisti znameniti dan, ko se je pod maskom zmagovite revolucije zrušila bastija, ko se je zrušila v njej posebejlena vladna oholost, nasilnega absolutizma, ko je zmagala svoboda naroda nad tiranstvom posameznikov.

Največji jugoslovanski praznik pa je Vidov dan. Tisti črni dan v jugoslovanski preteklosti, ko se je na širokem Kosovem polju zrušila sila srbskega naroda pod silovitim udarom barbarske turške sile, tisti dan, ko je nad srbsko zemljo legla temna senca narodne sužnosti. Vidov dan je posvečen spominu vseh tistih junakov stare Srbije, ki so padli na širokem Kosovem. Najnevarnejšega dneva jugoslovanske preteklosti se spominjamo — in vendar je ta dan obenem praznik najlepšega doživljanja, jugoslovanskega vstajanja.

Kosovska bitka, katastrofa srbskega naroda, se je zvršila ravno tik po najslajnejši dobi srbske zgodovine, po veličini Dušanovega carstva. Ni čuda, da se je narodu tako globoko vtisnil v dušo ta strašni preobrat, ta padec z višine slave, sijaja in splošnega blagostanja Dušanove dobe v tisto sedanjost turškega gospostva. Narod ni mogel pozabiti sveže preteklosti, v nešteti pesmih je živel dalje svoboda in sreča države, junštvo naroda. Kakor nevidna, a vedno trdna vez je segala tisočera narodna pesem, opajajoča sija, hrabrost in junštvo stare dobe, iz preteklosti v sedanjost, prinašala po svojih tajnih silah svežih sokov zasužnjenim. Iz nje je vzklila silna vera, rastoča iz preteklosti, vera v notranjo silo naroda, ki ne more biti uničena, dasi je danes premagana in zasužnjena.

«Ak' i jesu odteljeni ždrali (žerjavi) ostali su ptiči ždraločivci; hranit ćemo ptiče ždraločivce, naše plemo poginuti ne će, naši dvori pusti ostat ne će.»

Ta globoko ukoreninjena tradicija, ta vsepobna vez s sijajno preteklostjo je povzročila, da se narod ni nikdar sprijaznil s sedanjostjo. Vedno je smatral narodovo sužnost le za prehodno stanje, ki se bo izpremenilo prej ali slej. Zato Vidov dan v narodu ni budil toliko žalnih spominov, marveč je obračal pogled v bodočnost. Spominjal je narod vedno na novo, da pride dan bodočnosti, dan svobode, dan osvete dušmaninu. Tako je postal Vidov dan praznik obnavljanja vere v osvobojenje Srbije, praznik prireke neutrudnega dela za narodno osvobojenje.

Ni čuda, da je ta krepka, vedno sveža in živa vez, ki je vezala Srbstvo, tako kmalu pokazala tudi na zunaj svojo življensko učinkovitost. Komaj so po Evropi zažumeli prvi valovi revolucije, preporeda in vstajanja narodov, že je jeknil odmev tudi v Srbstvu. Prvi izmed narodov Balkana, zasužnjenih v Turčiji, so se dvignili Srbi ter si po strašnih bojih, silnih naporih ustvarili svobodo, preporočeno svojo državo.

In kakor je preje narod, sestojč iz kmetijskega življa, imel vedno živo stremljenje po narodni osvoboditvi, tako je imela mlada država isto stremljenje. Osvoboditi se nesvobodne brate, iztrgati iz rok dušmanina srbske pokrajine, ki so bile nekaj del Dušanovega carstva, to je morala biti politika srbske države, ako je hotela biti zares srbska. Zato vidimo, kako je znal narod odstraniti činitele, ki jih je tuja popačila, ki so hoteli voditi državo po smeri, nasprotni prisegam Vidovega dne.

Ko je srbska vojska leta 1912. prestopila dotedanjo državno mejo in prodirala v turško Staro Srbijo in Makedonijo je vedel vsak najpreprostejši rojak, da gre, da osvobodi Kosovo, da gre, da osvoti Vidov dan. Vsa mesta, vse gore, cerkve in samostani, vse je poznal iz pesmi, povsod, kamor ga je privedel zmagoviti osvobodilni pohod, je gledal domovino davnih dedov, staro zemljo srbsko, ki ji je po tolikih letih suženjstva prinesel svobodo.

Ko so na Vidov dan, 28. junija 1914, pošli revolverji in bombe v Sarajevu, je planil drget po nas vseh. Težko je bilo nekaterim zaradi rahločnosti, ali eno smo jasno čutili vsi, ki smo takrat obhajali Vidov dan: to ni čin enega ali dveh ali treh, to je uporna energija celega naroda, ki se je zgnila po enem, po dveh ali treh, to je neizprosna samozavezna bojna napoved vsega Srbstva, ki je jasno kriknila tiranom, da ne bo miru, dokler bo kdo od Srbov obhajal Vidov dan v nesvobodi.

Letos je Vidov dan Srbu res praznik polne vobode, praznik osvobojenja vsega Srbstva. Ustvarjeno je zopet Dušanovo carstvo, še več, — večje je, kakor kdajkoli. Ni več Srba, ki bi mu bilo treba šele želiti nacionalne svobode.

Ali, — Srbija se je razširila. Vidov dan praznujejo letos tudi Slovenci in Hrvatje, ves narod Srbov, Hrvatov in Slovencev, združen v svobodni državi, se spominja nesreče na Kosovem in obhaja praznik narodnega vstajanja.

Mirovna konferenca. Mir z Nemčijo podpisan.

PARIZ, 28. Danes ob 15 se je vršil ceremonio- len podpis mirovne pogodbe. Mir z Nemčijo je bil podpisan okoli 15¹⁵.

Svečanost v Parizu.

PARIZ, 28. Danes, na dan podpisa miru z Nem- čijo, so vsi vladni uradi zaprti.

Blockada do ratifikacije miru.

LONDON, 28. Kakor doznava Reuterjev urad, se ne odpravijo vojaški blokadni ukrepi v času med podpisom mirovne pogodbe in odobritvijo miru s strani zaveznih parlamentov. Ta rok bi trajal od treh tednov do enega meseca.

Dogovor z Nemško Avstrijo radi prehrane.

PARIZ, 28. Medzavezniška finančna komisija, ki ima nalogo, da se pogaja z avstrijskimi odpo- slanci v Saint Germainu o vprašanju pokritja pre- hrane, dobavljane Nemški Avstriji s strani za- veznikov, je končala svoje delo z dogovorom, ki sloni na naslednjih podlagi: V svrhu poročstva za note, ki jih dolguje Avstrija, se zasede v posesti zasebnikov se nahajajoče zlato in srebro, iz- zvezniki ono, ki je last Avstro-ogrške banke, in vzame v zastavo lesna trgovina, katere dohodki ostanejo v prid držav, katere dobavljajo živila Avstriji.

Wilsonovo slovo od Francoske.

PARIZ, 27. Pri obidu, ki ga je predsednik fran- coske republike Poincaré priredil v čast Wilsonu, njegovi soprog in odposlanec-poooblaščenec na konferenci, se je Wilson na Poincaréjevo zdravico zahvalil za besede, ki jih je izpovedoval pred- sednik francoske republike, in za veličastni spre- jem, ki je šel pač bolj ameriškemu narodu kot pa njegovim oseb. Wilson je dejal, da mu je žal, da zapuša Francosko, za katero je videl od blizu, koliko je trpela. Podal je pregled del, ki jih je izvršila konferenca zadnjih šest mesecev. Ločimo se, je dejal, zapuščajoče delo, katero smo deloma dovršili, dočim se drugi del šele začne. Ugotovi smo formulo miru, toda začrtali smo samo načrt dela, ki se razvije in ustali prihodnja leta. Ostanimo prijatelji, delujmo skupno na sku- pinah, ki jih bodo vzbujale v nas skupne misli o dolžnostih in pravicah ljudi vseh plemen in vseh narodov. Če uresničimo to, dosežemo vel- liki uspeh. V drugih časih so narodi podpisovali začasne pogodbe, nikdar pa niso, kakor danes, stvorili trajne zveze. Sedanja vojna je bila napo- vedana nepravilno, zato se morajo narodi zdru- žiti v zvezo, da bo v bodoče nemogoče, da bi kak narod povzročil tako nesrečo. Wilson je zaključil z besedami, da se poslavlja od Francoske, toda ne duševno, temveč samo formalno, in je nazdra- vil prijateljstvu in prosperu Francoske in Ame- rike in združitvi narodov v priščlo človeštva. Do- stavil je, da je dolžnost vseh, da strogo izpolnju- jejo sklenjeno pogodbo in ostanajo vztrajno ču- ječi v bodočnosti. Glede zadnjih dogodkov z Nemci je dejal: Hočemo, da se vse ključuje, ki jih podpisajo naši večerniški sovražniki izpolnju- jejo lojalno, brez izvinov. Preveč znamenj nam že kaže, da nas bodočnost ne bo oporočala iz- vajanja nadzorstva. Potopitev tadj po posadkah, sežiganje francoskih zastav po vojaštvu, čudne vesti o bojih na mejah obujene Poljske niso zna- menja kesanja in poboljšanja. Razmere, iz katerih izhajajo te kršitve pogodb pred ne podpisom, katero moramo mi upoštevati, nam nalagajo dol- žnost, da strogo pazimo, da zločinske roke prej ali slej ne podnete zopet skrivaj ognjišč požarja, ki si jih prizadevamo zadušiti.

Predsednik Poincaré je odgovoril z zdravico francosko-ameriškemu bratstvu.

Pokrovnik House v tajništvo Zveze narodov.

ZENEVA, 28. Javila se, da bo pokrovnik House načelnik ameriškanskega odposlanstva pri tajništvu Zveze narodov. House se jeseni nastani v Ženevi.

Zavezniki odgovor na spomenko turške de- legacije.

PARIZ, 27. Clemenceau je odgovoril na spome- niko turške delegacije takole: Svet glavnih zavez- nih in pridruženih vlad bi ne mogel dovoliti, da se vzpostavi turško ozemlje, kakor je bilo pred vojno, po zahtevah turške delegacije. Ni dvoma, da čisti sedanje turške vlade individualno obso- ljajo planitino in dejanje svojih predhodnikov, toda splošno se mora narod soditi po vlad, ki jo je imel. Turška delegacija nasenja svoje zahteve za popolno vzpostavitev Turčije na zgodovino

glavi, se ponavljaj, se oddaljeval v prazni lo- banji v zvoku celega orkestra. Ko sviram — in to se dogaja pogosto — čutim neko fizično bol, nervozno razburjenost, ki mi za hip za- greneva vso naslado prvih potez. Ako smem prispodabljam absurde z navadnimi stvarmi, rekel bi, da občutim neko pekočino v duši, kakor da se je neka neizvestna misel zabila v najboljčutljivejše stran mojega moralnega »jaz«, pak da se je izprevrnila v — rano. In četudi ne boš razumel tega nesmisla, je to vendar prava označba tistega neizvestnega čustva, ki me stresa kot prebajalna mrzlica in kar daje mojim goslim izraz nemira. Da, vsakdo pravi in jaz potrjam: Ivan Orlovič ni več tisti. Ne- kateri pravijo, da je ta mladi, ali že slavni(?) umetnik, na pravi poti, da postane velikani. Je-li to resnica? — Morda, da me ljudje bolje razumejo, ker iz mojih gosli prodira glas njih- ovih boli, odmev njihovega nemira. — Morda tudi, da jim je bilo že dovolj mojega veselja, moje mladosti. Ali je to kriza mojega živca, ali prevrat otroške naravi v dobo moževnih borb? Kdo mi raztolmači to? — Ti poznaš mojo narav. V navi do mi je bilo od detinstva, da sem pred pogledom matere in strogojstja

turškega gospostva v minulosti in na sedanj po- ložaj muslimanskega naroda.

Svet glavnih pridruženih in zaveznih vlad bi ne hotel zaneti brezkoristnih prepiranj; prijazno je razpoložen proti turškemu narodu čigar izvir- ne lastnosti občuduje. Ne more pa šteti med te lastnosti zmožnosti za vladanje nad tujimi narodi. Pri vseh izpremembah, ki so se izvršile, se ne najde ne v Evropi, ne v Aziji in ne v Afriki niti enega slučaja, v katerem bi turško gospostvo nad kakšno deželo ne imelo za posledico slušanja materialnega blagostanja in znižanja kulturne stopnje, bodisi med kristjani, bodisi med musi- mani v Siriji, Arabiji ali Afriki.

Turčija ni prinesla tam, kjer je zmagala, dru- zega, nego uničenje. Jasen zaključek iz dejstev bi bil ta, da je Turčija napadla zavezniške s premi- šljenim namenom in brez bodislikeškega govoda ali izjavitve. Ko je pa bila poražena, prepustila zmagovalcem težko nalogo, da odločijo o usodi raznih narodov njene heterogene države.

Svet glavnih zaveznih in pridruženih vlad želi da bi izvršil svojo nalogo, v kolikor so vsi strin- ja z željami in koristmi teh narodov, toda spo- menica se sklicuje na domnevno versko spore te zahteve, naj bi se ohranila turška država v ce- loti, ne toliko v prid muslimanom in kristjanom, ki žive v Turčiji, kolikor radi tega, da se za- dolože verski čuli narodov, ki niso nikdar poznali turške jarma. To mnenje ni bilo nikdar upra- vičeno z dejstvi. Zgodovina vojne dokazuje, da to mnenje temelji na domišljah. Kakšen verski cilj more imeti bolj, v katerem so se združile pro- testantska Nemčija, katoliška Avstrija, pravoslavna Bolgarska in muslimanska Turčija, da oropajo sosede? Klanje mirnih Armencev, kristjanov, mu- slimanov na ukaz turške vlade je bila edina pri- ložnost, pri kateri so se mogle zasledovati po- sledice svestnega fanatizma. Spomenica izjavlja, da je mislja Turčije sedaj leta, da se posveti in- tenzivno gospodarski in umstveni kulturi. Če hoče načelnik otomanske delegacije prevzeti iniciatibo za to važno evolucijo pri ljudeh turške nardo- štvi, si zasluži in dobi podporo, ki mu jo more dati svet zaveznikov in pridruženecv.

Ubežni kronprince.

PARIZ, 28. Vesti, ki so prišle angleški vladi, potrjujejo beg nemškega kronprincea iz Wierin- gena in njegov prihod v Nemčijo. Včeraj se je četvorica bavila s tem nepričakovanim dogo- kom. Bržkone so sklonili kronprincea na položis bega protesti narodne skupščine in časopisa proti sprejemu členov mirovne pogodbe, ki zahtevajo postopanje proti povzročiteljem vojne in tistim, ki so odgovorni za zločine. Spomenica, ki je bila izročena nemški delegaciji z mirovno pogodbo, javlja, da se mora predložiti seznam odgovornih oseb tekom enega meseca. Ni dvoma, da bi tudi kronprinz bil v tem seznamu.

Ubežni kronprince.

Tudi beg cesarja Viljema se smatra za mogoč. »Pertinax« piše v »Echo de Paris«, da bi ta beg bil dobrodošel, ker bi postavil entento direktno nasproti Nemčiji. Znano je, da je Holandska za- vrnila ententno zahtevo, da izroči cesarja in nje- zrovega sina, ker obstoječi nacionalni in interna- cionalni zakoni ne dovoljujejo sprejema entente- na predloga. Vse to, zaključuje »Pertinax«, se mora smatrati za srečo, ker bo prisililo konferen- co, da revidira svojo nepopolno politiko.

Pa morda vendar še ni ušel?

HAAG, 28. Poročilo ministrstva za notranje za- vede zagotavlja, da se je kronprinz nahajal vče- raj jutraj še v Wieringen.

Morda puste tudi cesarja Viljema da zbeži?

PARIZ, 28. »Daily Mail« smatra, da bodo Nemci poizkusili preprečiti, da se bivši cesar izroči en- tenti. Mogoče je, pravi list, da tudi cesar zbeži in se nenadoma prikaže v Nemčiji.

Ameriškenski grad je zelo pripraven za beg. Oddaljen je komaj 30 km od nemške meje. Znano je že, da je društvo nemških častnikov poslalo holandski vladi poziv, naj ne izroči cesarja en- tenti. Tudi razna nemška patriotska društva so zahtevala, naj se cesar pojavi v Nemčijo. Cesar je pa tudi v traji zvezi s sedanjimi vojaškimi po- veljniki. Govori se celo, da je v nekem pismu na- svetoval vojski, naj se ne upre podpisu mirovnih pogojev, temveč naj se pripravi na masčevanje v bližnji bodočnosti.

Iz Nemčije.

Hoffmann ne odstopi niti pod nemško zemljo.

CURIH, 28. General Hoffmann, znani sodelova- lec Hindenburgov je prav posebej znan izza pogajanj v Brestu Litovskem, kjer je nastopal skrajno sirovo, je pooblaštil neki nacionalističen berlinski dopisni urad v sporočilo, da v odseku, ki mu je odznan, niti pod nemško zemljo, tudi proti vladni odredbi, in da bo z orožjem branil meje. Hoffmann ne priznati miru, ki odstopa čisto nemško ozemlje, priznava proti resnici iz- ključeno krivdo nemškega naroda na izzvanju voj- ne ter se strinja, proti nemški ustavi, ki zajamčuje vsakemu državljanu rodne nemške sodbine, z njih izročitvijo izrednim inozemskim sodiščem.

Vojaška kriza.

DUNAJ, 27. Težka vojaška kriza traja dalje. Hindenburgov odstop in napoved Ormerjevega odstopa kažeta, kako težka je ta kriza. Ormer- namerava ostati na svojem mestu, dokler se ne

očeta prikrival črno stran svojih misli; nau- čil sem se, da sem pod krinko brezbrčnosti prenašal vse tuge svojega položaja in žalost tolikih grenkih ločitve. Hotel sem biti srečen in — bil sem. A sedaj?

Veš-li, kaj pomenja beseda Bianca? Tebi bo morda to ime zvenelo prazno in roman- tično ko eno tistih tisočev imen, ki jih naha- jajo v knjigi, a malo kedaj v svetu. Čuj me, pri- jatelj, to ime je naziv mojega nemira in morda tudi moje bolezn. Ne misli, da je to ime moje ljubezni; t bolezn ni poznani. Moja ljubezen je — umetnost! — Ali v teh črkah je kal čudnemu zaobratu-mojih čustev.

Ne zamerjam mi, dobri moj Gjuro! Ne roga- je se otroku, ki se ti izpoveduje kakor pred sve- čenikom — nimam nikogar razun tebe. Mati ne bi me razumela. Ne reci ji ničesar siroti.

Si-li kedaj kaj čul o Bianci Rivelli? Kako bi ne, ti poznavalec vseh celebritet starega sveta? Da, to je Bianca Rivelli, tista velika umetnica, ki so ji Pariz, Petrograd in Dunaj pevali himne oduševljenja, nedosežena pevka, ki je navdušila pol sveta. V Rimu sva se našla. (Dalje.)

poljni položaj na vzhodu. Znak resnih dogodkov, ki se pripravljajo, je naslednji pregled, ki ga je izdala »Nemška zveza« in se glasi: »Nemci! Pod vstikom boja za ministrske sedeže se nahajajo krogi in osebe, ki bi vas hoteli prepričati, da ni za vas drugega izhoda kot da se podvržete. Po- mnite naslednje besede: Domovina je izgubljena za nas, če jo pustimo mi sami in pa te-le: Kdor podpisuje pogodbo, katere ne more izpolnjevati, je slepar. Mi Nemci hočemo ostati pošteni. Odtod izhaja: Pripravite se na boj na življenje in smrt!»

Koliko brodovlja je Nemčija izgubila.

BERN, 27. Končno prihaja vendar na dan re- senica o nemških izgubah v vojni. Število ni brž- kone popolno, toda izguba, ki jo predstavlja, je znatna.

Nemčija je baje izgubila 2 linijski ladj, 1 bojno križarko, 6 oklopnih križark, 13 lahkih križark, med temi 7 najmodernejših, sedem topničark ve- like toneleže, tri majhne topničarke, 39 rušicev, 21 velikih torpedov, 42 torpedov, 28 minolov, 9 pomožnih križark, 247 podmorskih čolnov.

Od teh 247 podmorskih čolnov je bilo 82 po- topljenih v Severnem morju in Atlantskem oce- anu, 43 v Baltičkem morju, 72 v flandrijskih vo- dach, 16 v Sredozemskem morju, 3 v Črnem mo- rju, a za druge se ne ve, kje.

Te izgube predstavljajo pravo nesrečo. Znano bo, da so po premirju zavezniški trčili, da vedo za 180 nemških podmornikov, ki so bili potopljeni, in da je državni admiralat nesramno zanikal to število. Nato mu je angleški admiralat odgovoril ter priobčil imena 150 kapitanov potopljenih po- dmočnikov, ki so se mogli identificirati. Nemci, na ta način pritisnjeni ob zid, so morali močati.

Sele danes govore, pa se vidi, da se zavezniški niso motili.

Nemška vlada priobčuje tudi izgube na morštvu pri mornarici in mornariških četah, t. j. 12.786 moč, 5222 častnikov ladijske posade in podčast- nikov ter 945 častnikov. Pri mornariških četah 8869 moč, 1468 podčastnikov in 328 častnikov. V Tsing-Tsava je baje padlo 163 moč, 33 podčastni- kov in 10 častnikov.

Iz NEMŠKE AVSTRIJE.

Protest proti zasedi Celovca.

PARIZ, 27. Nemškoavstrijska delegacija na mirovni konferenci je protestirala proti sklepom mirovne konference o jugoslovanski zasedi Ce- lovca.

Zlati zaklad Avstro-ogrške banke.

PRAHA, 28. »Češki Deník« poroča z Dunaja, da je Avstroogrška banka svoj zlati zaklad v vred- nosti 343 milijonov kron ponoči dala prepeljati na skrit kraj, da ga tako zavaruje proti bolše- vikom.

Iz POLJSKE.

Nemci proti Poljakom.

VARSAVA, 27. Z nemške fronte prihajajo vzne- mirljive vesti: Splošni vtisk je, da Nemci priče- njujo vojaške operacije proti Poljski. Prišla je vest, da se je spuntalo nemško prebivalstvo v okoljih, ker jih versalskega pogodba odstopila Poljski. Gibanje se razteza po onem delu Velike Poljske, ki je še v posesti Nemcev, Varniji, Pru- siji in Gornji Slezi. Vstaji ne priznavajo nove nemške Erzbergerjeve vlade.

Sovražnosti so se že pričele.

VARSAVA, 27. Poljsko vojaško sporočilo pravi: Nemski oddelki so napadli razne kraje ob gornjeslezijski meji. Na severni fronti so bili za- vrnjeni napadi, katere je podpirala nemška artil- lerija. V kuljavskem odseku se nadaljuje delova- nje nemške artilerije. Tekom noči je sovražnik napadel Cegolnico in Brzozke, zasedel začasno ta kraj in je bil potem odbit z našim protinapa- dom na južni fronti. Med Poznańcem in Wie- ruszopom smo izlovali sovražnikove poizkuse, ki je skušal prestopiti Proso. Proti večeru je nemška artilerija obstreljevala Wierusz in za- žgala mesto. V drugih odsekih mir. V okolišu Herbow smo vrli na tla aeroplan z nemškim po- izvedovalcem. Opazovalce in pilot sta urtva. Vče- raj so se nemška letala pojavila nad Aleksandro- vim.

Hindenburg organizira vstajo na Litvi.

VARSAVA, 27. Listi objavljajo vest, da je Hin- denburg odšel v Kovno, da bi skušal pregovoriti litovsko vlad, da bi pričela sovražnosti proti Poljski, obljubljač, da bi v slučaju vojne poma- gal Litvi z zborom litvinskih prostovoljcev iz Prusije. Listi poudarjajo, da Nemci na tak način priznavajo, da imajo v svoji državi litvinsko pre- bivalstvo in da mu ne branijo družiti se z nje- govo materjo domovino, samo da bi se volevalo proti Poljski.

Iz MADŽARŠKE.

Ententa ne zaupa Bell Kuhn.

RIM, 27. Agencija »Reuter« prinaša naslednje vesti, ki pravi, da so zanesljive: Na žalost je pre- resnično, da se moramo zavarovati proti sedanj- dvomni madžarski politiki. Bela Kuhn je izjavil v govoru dne 12. junija, da začne pogajanja z en- tento, samo da pridobi časa, toda ententnim uka- zom da se ne bo pokoril Ker se pa ententa ne upa posredovati na Madžarskem, je jasno, da igra Bela Kuhn dvomno igro: z ene strani skuša pri- kriti neizvršene ententnih ukazov s tem, da širi razne vesti o domnevnih čeških napadih, a z druge strani se tajno pripravlja, da se vrže na če- hoslovaško ozemlje.

Madžarska republika pred bankrotom.

BERN, 28. Kakor se poroča z Dunaja, je odsto- pil ljudski komisar madžarske sovjetske vlade za prehrano, ker noče več nositi odgovornosti za prehranjevanjsko politiko sovjetske republike, ki se nahaja pred bankrotom. Odstopil je tudi ljud- ski komisar za pravosodje, trdeč, da ne more trpeti, da bi se poneverjal državni denar in propa- gandne namene, dočim se ne morejo niti plačati plače uradnikom.

Iz RUSIJE.

Boj proti boljševikom.

PARIZ, 27. Pred Kronstadtom se je vršil boj med štirimi boljševičskimi križarkami in 2 an- gleškimi ladjama. Otto Wahl, načelnik višjega vo- jnega štaba generala Rodzianka, je izjavil poseb- demokratov in zaveznikov, da zavzamejo Petro- nemu poročevku lista »Matin«, da je cilj ruskih grad, ker bi s tem ranili srce rdeče revolucije. Pripomnil je, da Petrograd pade v petih dneh, ali pa da sploh ne pade. Poziva torej zavezni- ke, naj mu pomagajo z municijo in živčjem.

Dolgovi Nikolaja II.

PARIZ, 26. Nikolajeva vlada dolguje druž- bi »Marine Transportation Service Corpora-

tion« 117.450 dolarjev. Družba je vložila proti Nikolaju tožbo, ter zahtevala, naj ji se izplača dolg iz vloge milijona dolarjev v neki ameriški banki. Toda vrhovno sodišče v Brooklynu je izjavilo, da se dolg izplača edinele v slučaju, če se dokaže Nikolajeva smrt. Družba se na- haja v zelo mučnem položaju.

Iz ČEHOSLOVASKÉ.

Socijalnodemokratska zmagaj pri volitvah.

REKA, 28. »Jutranji List« poroča, da so pri u- pravnih volitvah na Češkem, v Slezi in na Mo- ravskem zmagali socijalni demokratje, ki so dobili v vseh večjih krajih absolutno večino nad vsemi ostalimi strankami.

Iz Jugoslavije.

Jugoslovanski trgovinski dogovori

REKA, 27. (Po »Secolus«) Jugoslavija skle- pa trgovinske dogovore z vsemi zavezničimi in celo sovražničimi državami. »Jutranji list« po- roča o dogovoru z Nemško Avstrijo za uvoz dinamita, ki je potreben za delo v rudnikih v kraljevstvu SHS. Trgovinska pogajanja z Nemčijo bila pretergana radi nekega inci- denta, toda se baje v nekaj dneh zopet zač- nejo, ker bi ne bilo ugodno za Jugoslavijo, če bi izgubila priložnost, da si nabavi stroje, ki jih Nemčija ponuja po zelo ugodnih pogojih. Dogovor Italije s Srbijo je bil anuliran, ko mu ni mankala drugega nego podpis srbskega poslanika v Rimu. Vzrok uničenja tega dogo- vora in drugih pogodb z kraljevstvom SHS je gotovo nasprotujoča pozicija Italije, zaveznice Srbiji in sovražnice drugim deželam, ki so del Jugoslavije.

Novo kraljevstvo je v resnici že pripoznalo od vseh držav in bistveni vzroki, ki so bili na poti pripoznanja Jugoslavije, so odstranjeni s sklepom mirovne konference, da se pritegnejo k saniranju vojnih stroškov in škod vsi dediči Avstroogrške; s pripoznanjem novega kralje- stva ni vezana določitev meja, pa se zdi, da ni primeren italijanski odpor proti formalnemu priznanju, ker se na ta način Italija mora od- rekati vsakega trgovinskega dogovora, do- kler jo drugi, prijatelji in sovražniki, pribe- vajo na jugoslovanskem tržišču, iz katerega bo definitivno izključena. Ali oškoduje Italijo za škodo, ki jo trpi radi nemogočega spraz- numa, ki bi ji jv dolgi uvoz in izvoz s kralje- vstvom SHS, samo up, da bo popolna izvršitev londonskega pakta razvržla novo državno se- stavo, — kar se ne zgodi nikdar, ker se bo morala iskati rešitev z obziri na položaj, sedaj že pripoznan? — Medtem se javlja usta- novitev novih bank z zavezničkim kapitalom. Sedaj je na vrsti angleško-francosko-belgijski konsorcij, ki vpraša dovoljenje za ustanovitev angleško-francosko-belgijsko-srbske banke z glavnico od 50—100 milijonov frankov. Bel- girska vlada je dovolila nekemu francoskemu konsorciju dovoljenje za izvoz 1000 vagonov lesa iz Hrvaške in Slavonije.

Nova podlaga za kompromis med Italijo in Jugoslavijo?

RIM, 27. Po vestih, ki prihajajo iz Pariza

Po Orlandu in Sonnino — Nitti in Tittioni.

Senzacionalna razkritja.

Politično življenje v Italiji mora imeti res svoje posebnosti. Sprito izpremembe na vodstvu notranje in vnanje politike Italije smo priče prikazu, ki je res težko razumljiv in bi se zdel v vsaki državi izključen.

Z ogromno večino je izrekla zbornica Orlandu nezauznanje, odklonivši njegov predlog, naj se tajno razpravlja o njegovih izjavah. Ta večina, ki se je izrekla proti Orlandu, mora imeti vendar svoje zastopstvo v časopisju, svoja glasila. Kako pa naj si sedaj sprito te povsem upravičene domneve, tolmačimo dejstvo, da malone vse časopise — z malimi izjemami, n. pr. »Resto del Carlino«, »Secolo«, dočim glavnega glasila socijalnih demokratov »Avantijska« ne dobivamo — srđito napada naslednika Orlanda in Sonnina, novo vladu. Glasovanje v parlamentu more imeti vendarle izraz nezadovoljstva z delovanjem odstopivše vlade. Tak zaključek je menda edino logičen. Nova vlada pa se ni začela s svojim delovanjem. Nihče ne ve danes, kako bo. In vendar napadajo, kakor da je že danes gotova stvar, da je namesto dobrega prišlo najslabše. Kako naj si tolmačimo to nerazumljivost? Kako drugače, nego s tem, da je mnogo užaljenih, ki so računali na to, da bodo oni pozvani, da bodo vodili morda — slabšo politiko!

Upravičena je torej misel, da politiko Italije vodijo ozir na osebne ambicije, koristi klik in kotežij. Sonnina in Orlanda so pač radi vrgli — ali ne zato, da prideta ravno Nitti in Tittioni na krmilo. Zakaj ne oni, ki so tudi aspiranti? Pa naj bi prišel na oblast kdorkoli, napadali bi ga vsi, ki niso prišli na vrh. Tako je psihologija političnega življenja v Italiji.

Tipičen zgled o teh neskladnostih političnega življenja v Italiji daje sedaj polemika med Sonnino in glasilom »Giornale d'Italia«, in poslanec Andrej Torre. Rečeni list obtožuje Torreja, ker je sklenil tisto glasovito rimsko pogodbo s Trumbićem. Torre pa odgovarja s trditvijo, da sta Orlandu in Sonnino odobrila tisti dogovor, ki da so mu zaporedno pridružili tisti vlade v Londonu, Parizu in Washingtonu — in posebej se na sestanku v Versaillesu! Ali ni to fenomen: Sonnino vladu napada rečena poslanca radi dogovora, ki ga je isti Sonnino — odobrili!

Torre ugotavlja, da je imel tudi Orlando razgovore s Trumbićem v Londonu, ko se je bil ustanovil tam odbor senatorjev, poslancev in časnikarjev, ter da je bil on, Torre, naprošen, naj se udeleži tih sestankov, oziroma pogajanj s Trumbićem! Orlando da je dal temu odboru celo denarja na razpolago za potovanja na kongrese. Treba je bilo preskrbeti tudi prehodnice za Čehoslovake, Rumune, Poljake in Jugoslovane. Med temi poslednjimi tudi za — Trumbića. Istega Trumbića, ki ga je bil poprej isti minister izgnal iz Italije! Potem pa je Orlando pritril, da se da Trumbić prehodnica za povrnitev v isti namen, kateremu je služil rimski sestanek s Trumbićem.

Nadalje govori Torre o sprejemu, ki ga je pridrtil Orlando v palači Brasci jugoslovanskim delegatom, ko so mu predložili rečeni rimski dogovor s Trumbićem! V svojem govoru je tedaj ministrijski predsednik omenjal Wilsonovo sporočilo: »da so sklepom kongresa podjarmljenih avstro-ogrskih narodov, ki se je vršil v Rimu, Zedinjene države sledile z velikim zanimanjem ter da so narodne aspiracije Čehoslovakov in Jugoslovancev po svobodi deležne najvišje simpatije te vlade!«

Dva dni potem, 3. junija 1918., so zastopniki Francije, Anglije in Italije podali v Versaillesu dve izjavi: eno za neodvisnost Poljske drugo za Čehoslovake in Jugoslovane. Vse tri vlade so izjavile, da jemljejo z zadoščenjem na znanje gori navedeno izjavo Zedinjenih držav, izhajajočo iz rimskega dogovora, ter so izrazile svoje simpatije za narodne aspiracije Čehoslovakov in Jugoslovancev po svobodi. Poslanec Torre pridodaja, da je načelnik italijanske vlade, sledeč smernicam rimskega dogovora, z vsemi silami pospeševal snovanje čehoslovških, jugoslovanskih, romunskih in poljskih legij v Italiji. Naglašja, da so ustanovitelj odbora za sporazum izhajali iz vseh italijanskih političnih strank: nacionalistov, irredentistov, dalmatofilov, intervencionistov, zvez poslancev zbornice in senata. Le poziv in izraz zaupanja teh sta ga sklonila, da je odpoval v Pariz in London.

Nato pripoveduje Torre, kako je — povrnivši se v Italijo — najavtoritativnejši zastopnik vseh teh strank prečital sporazum (s Trumbićem), podpisan v Londonu, a v Parizu s Čehoslovaki, Rumuni in Poljaki. Po podrobnosti in točni razpravi so soglasno odobrili ta dogovor, a poslanca Barzilai in Di Cesaro sta izrekla Torreju — priznanje!

Končno pravi poslanec Torre, da rimski dogovor ne določa natanko teritorialnega vprašanja — marveč vsebuje le splošne določbe.

Mari niso to znamenita razkritja? Prosimo čitatelje, naj prečitajo še enkrat z vso pozornostjo, da jim stopi pred oči odurna slika kar najplastičnejše: slika državnika, obremenjenega pred vsem svetom z odgovornostjo velikega zgodovinskega momenta, ki danes pobija in uprizarja hrupne, duhove razburjajoče, vsako kal dobrega razpoloženja razdirajoče manifestacije proti temu, kar je večerj sam snoval in odobral. Ugotovljamo, da govori n. pr. milanski »Secolo« o tistih »presenečenih manifestacijah« po Italiji in na njeni strani Jadrana radi Dalmacije ter da jih piše na račun Orlanda. Sedaj lahko razumemo tiste glasove o navzkrižjih med Orlandom in Sonninom; ta drugi se je hotel držati strogo londonske pogodbe. Tudi prvi, ali, obenem je stavil zahteve, ki jih londonski pakt — izključuje. Toda, zdi se, da ima Italija mnogo političnih mož Orlandove naravi in Orlandove politične — taktike. Politično življenje je bolno in ozdraviti je more en edin zdravnik: volilna reforma, ki ustvari temu življenju drugačne podlage in mu poda novih mož: res svobodoljubnih, demokratičnih, sodobnih. Tudi za Italijo velja: ali naprej z duhom časa, ali — zastanek. Z Orlandom

dovimi metodami je Italija zaostala za drugimi tudi na konferenci v Parizu!

Italija in Jugoslavija.

Od nekaj je nam govorilo uverjenje, da bi bil sporazum med italijanskim in jugoslovanskim svetom v neizmerno korist za oba naroda. Temu uverjenju smo ostajali zvesti tudi v najhujših medsebojnih bojih in je ostalo neizpremenjeno do današnjega dne.

Ni pa morda to izliv sentimentalnosti, tiste mehkočutnosti, ki bi hotela ležati v bratskem objemu z vsem svetom. Je to marveč govor praktičnih razlogov, dejanskih razmer, razmišljanje in računajoče pameti. Ni nam pred očmi razmerje ljubezni, ampak dobrega sosodstva, mirnega soživljenja in — dela. Rekli bi: govor naravi nam narekuje željo po modusi vividi.

Taj svoj želji smo večkrat poizkušali dati ne le izraza, ampak jo tudi obrazložiti s konkretnimi argumenti. Nismo hoteli mamiti z vabljivimi izrazi ljubezni, marveč prepričevati smo hoteli z dokazi zlasti tudi v zadnjih par letih. Ali — vsikdar nam je namero preprečila — cenzura. Razlogi, ki jo vodijo k taki praksi, so nam nedoumni, ne moremo jih slediti. In če bi jih hoteli izsledovati, bi zopet prišli s cenzuro v navzkrižje...

Odnehati smo morali resnigrano. Tem ugodnejše nam je, da je prišel podoben glas iz Italije. Prinesel ga je list »Giornale del Popolo« v zvezi s pogajanj, ki so se vršila med italijansko in jugoslovansko delegacijo v Parizu. Rečeni italijanski list je naglašal, da so direktne pogajanja dovela do sporazuma, ki je bil ugodnejši za Italijo, nego pa Tardieujev načrt.

Na to vest — ki je bila prava senzacija — je nadovezal večerni »Lavoratore« od torka, 24. junija nekaj zanimivih razmotiranj, ki jih posnemljemo tu v glavnih momentih.

Naglašja, da je trditve v »Giornale del Popolo« delovala kot curek mrzle vode v teh časih političnih pasjih dni. Potem nadaljuje, kako lepo in udobno da je bilo, ko so mogli tudi nebeskega Očeta obdolževati na tem, da jadransko vprašanje še ni rešeno v smislu, zaželjenem od Italije. Jaz bi stavil — pravi članek — da bi italijansko nacionalistično časopisje rajši izgubilo Reko, Zader in vso Juljsko Benečijo, nego da bi doznal svet, da je sredstvo in možnost za rešitev problema, ki bi vsaj relativno zadovoljila toliko narodni ponos, kolikor gospodarske potrebe obeh narodov.

Ne vemo še — pravi rečeni list — komu je pripisati krivdo in odgovornost, da se dogovori pogajanj niso podpisali. Čeprav se more obdolževati navzočnost izvestnih ultranacionalističnih elementov v Parizu in pa nedostatna vestnost oficijelnih predstaviteljev na razpravljanju vprašanj, ki se ne tičejo pravic in potreb samo enega naroda, ostaje vendar le resnica, da še večja odgovornost obremenja metode, ki jih uporablja konferenca sama.

In res: ako bi se jadransko vprašanje poravnalo potom direktnih prijateljskih pogajanj med obema narodoma, ki imata braniti svoje pravice in interese — bi to nekako distoniralo od narinjenj, ki jih hoče konferenca narekovati na desno in levo, prijateljem in sovražnikom, zmagovalcem in premaganem.

Ob jadranskem vprašanju se je le ponavljala igra zgodovine mirovnih konferenc in igra pogajanj z Rusijo. Nemčiji narekujejo take pogoje, da ji je skoro onemogočen podpis pogodbe. Če Nemčiji ne bi podpisala, bi govorili, da nemški narod noče miru.

Logično je bilo torej, da so pogajanja med italijansko in jugoslovansko delegacijo tako žalostno, tako neslavno končala. Res je sicer, da dogovori med vladami, ki se ne ozirajo na čim najbolj realne pravice in potrebe prebivalstva, ne veljajo mnogo. Doslej smo videli, kako sklepajo vlade dogovore, ne meneč se posebno za želje in življenske potrebe posameznih narodov, kakor tudi ne za njih politična čustva. Toda, pustivši na strani dejstvo, da na splošno ni mnogo pričakovati mnogo od teh vlad, mislim vendar, da je kak sporazum med Italijo in Jugoslavijo vendar le možen tudi ob sedanjih okoliščinah. In moje prepričanje je, da tisti nacionalistični italijanski elementi, ki s svojim vedenjem onemogočajo tak sporazum, napravljajo slabo in malo pošteno uslugo svojemu narodu! Če je pariška konferenca popolnoma pozabila na 14 Wilsonovih točkah, če narekuje pogodbo Nemčiji, pa bi imela Italija ves interes na tem, da se med njo in Jugoslavijo ne ustvari take razmere, kakor jih mirovna pogodba z Nemčijo ustvarja neizgibno med francosko in nemško republiko.

Italija je že enkrat — naglašja nadalje članek v »Lavoratore« — hudo zagrešila proti Srbiji. Danes je jasno, da se dohod od morja ni odrekal Srbiji radi lepoh oč Armavtov in Skiptarova. In res je tudi, da je odrekanje takega dohoda vso vnanjo politiko Srbije po letu 1913. potisnilo v smeri, povsem različne od tistih, v katerih bi se bila gibal, če bi se bil oni dohod dovolil. Srbski narod je dobil vtisek, da ga hočejo zaslužiti požrešnosti avstro-ogrške trgovske spekulacije! Danes pa dobi Srbija brzokone veliko več, nego dohod od morja pri Draču.

Članek se nato spušta v vprašanje državnih meja in v reško vprašanje že zato, ker je uverjen o nemožnosti, da bi se s političnimi mejami mogla reševati narodna in gospodarska vprašanja posameznih narodov. Ali, če Italija ne bo hotela razumeti, da se ne more nekažnjeno ovirati trgovskega in industrijskega življenja kakega naroda, se bo morala pokoriti pozneje. Američanki, francoski in angleški afarijem razume prav dobro potrebo Jugoslavije in vidi tudi, da je to najboljše balkansko ozemlje za razpečevanje industrijskih izdelkov; in vlast, ki bo znala ščititi interese angleškega in ameriškega kapitala tudi na drugih straneh balkanskega polotoka.

Italijanska vlada je storila — naglašja članek — vse možno, da je potisnila Jugoslavijo v naročje kapitalizma treh držav entente, od katerih bo tako — odvisna istotako, kakor je bila poprej od Avstro-Ogrske. Lahko je torej razumeti, kako vrednost more imeti železni obroč, ki ga je hotela Italija stisniti okolo Jugoslavije, da bi ščitila izvestne interese, ki so pa še muzika bodočnosti. Gledajo na Dunaj in v Prago in si pri tem puščajo trgati kos izpred ust. Končujejo s tem, da izgubljajo vse radi ponosa nacionalizma, ki je bil in je še največja rana za vse narode.

Članek zaključuje: »Vkljub vsemu temu mislim, da je sporazum še možen. Treba je le malo blage volje na obeh straneh in bistrrega vida za potrebe in pravice obeh narodov. Če Italija in Jugoslavija najdeta vredne može, da jih postavita na čelo svojih vlad, se bo moglo popraviti zlo, ki je storila italijanska delegacija svojemu lastnemu narodu, in moglo bi priti do pomirjenja obeh narodov, ki ju je narava določila ne le za soseda, marveč ju je tudi pomešala medsebojno v skupno domovino — prav kakor da bi hotela dokazati, da jezik ne ločuje, marveč združuje ljudi!«

S tem ali onim razmraz članekarja se čitatelji morda ne bodo strinjali, ali v svoji skupnosti izražajo ta izvajanja isto, kar je nam že dolgo na srcu. Posebno pa je treba naglašati, da iz teh izjav izzvenjava svarilo na naslov Italije, naj napram Jugoslaviji ne obnavlja nesrečne politike Avstro-Ogrske napram Srbiji!

Jugoslovani na Italijanskem bojišču.

Pismo Huga Ojettija »Secolo«.

Gospod ravnatelj!

Čitam v »Secolu« od 19. t. m., da so, po ukazi poveljstva, prevzeli propagando za ustanovitev prostovoljskih jugoslovanskih stotnij na našem bojišču stotnik Ottavio Dinale, Ugo Ojetti in Umberto Zanotti-Bianco.

To ni točno. Za propagando med sovražnikom je bil meseca aprila leta 1918. ustanovljen pri vrhovnem poveljstvu urad, ki sem ga jaz vodil do dne, ko je bilo podpisano premirje in je bil urad, naravno, razpuščen. Edini moji pravi, neutrudljivi sodrukniki pri tem delu so bili poročnik Giuseppe Dnati in poročnik Umberto Zanotti-Bianco.

Eno med toliko sredstvi za propagando pri sovražniku so bili takoimenovani »oddelki za približanje«, in sicer češki, poljski, romunski, jugoslovanski in ukrajinski. Vsak armadni informacijski urad (ali urad I. T. O.: Ufficio Informazioni Truppe Operanti) je ustanovljal te oddelke z dovoljenjem in po navodilih za zbiranje, ki jih je dalo vrhovno poveljstvo; uporabljal pa jih je svojevoljno z ozirom na prilikost in na narodnost čet, ki so mu stale nasproti. Jugoslovanskemu oddelku, ki je bil odvisen od 8. armade, je polkovnik Dupont, vodja urada I. T. O. te armade, postavil na čelo stotnika — in kolego — Ottavio Dinaleja.

Zamenjavanje teh oddelkov, več ali manj koristnih in številnih, z borečimi se, redno sestavljenimi enotami, je danes, več nego kdaj poprej, politični nevarno. N. pr. češki oddelki »za zbližanje« so ostali na razpolago urada I. T. O. tudi potem, ko je bila ustanovljena čehoslovška divizija in nato armadni zbor: divizija in armadni zbor, ki ste bili edini boreci se enoti, redni službeni in politični neodvisni, ustanovljeni na našem bojišču od prostovoljcev narodov, k so bili tedaj tlačeni od avstro-ogrške države, a jih je sedaj osvobodila naša zmaga.

Romunska in poljska legija ste se začeli ustanovljati, prva blizu Rima, a druga blizu Capue, šele ko je italijanska vojska razglašala in porazila avstro-ogrsko vojsko. Krivda na zamudi ni bila povsem na Romunih in Poljkih. Jugoslovanska legija se ni mogla nikdar ustanoviti radi znanega vprašanja glede prišeg srbskemu kralju. Gospod Ante Trumbić in njegovi delegati pri mojem uradu, Hrvat dr. Jambrišak, Bosanec poročnik Kujungić, Slovenec poročnik Lasič, ki bili vedno iskreno in delavno za ustanovitev te legije, toda pod pogojem, da dovolimo legionarjem tisto pri-sego. Minister za zunanje stvari je bil vedno nasproten legiji in pri-segi, tudi, ko so jugoslovanski delegati sprejeli moj predlog, ki sem ga predložil, čim sem prevzel ravnateljstvo propagande med sovražnikom, — da se izključijo od zbiranja v legijo Jugoslovni, rojeni v krajih, ki jih londonski dogovor določa Italiji: predlog, ki sta ga tudi gg. Orlando in Bissolati takoj sprejela.

G. Bissolati je skušal septembra meseca 1. 1918. da bi nagovoril srbskega ministra in g. Trumbića ter njegove zastopnike v Rimu, gg. Trinajstića in Gazzarija, da dovoli, naj bi jugoslovanski legionarji, namesto da prišegajo zvestobo srbskemu kralju, prišegli zvestobo jugoslovanskemu narodu. Bilo je prepozno. Duhovi so bili že razburjeni in sumežljivi. Niti Srbi niti Jugoslovani niso pristali na to.

»Secolo« je tudi govoril o nekem Rifku »usku« iz avstro-ogrške vojske, ki je že bil predložil in pripravil 4. armadi načrt, po katerem bi 1. 1917. zavzele Tridenta ne bilo težavno. Gre za tiskovno pomoto. Gre namreč za tedanjega poročnika Pivka, Slovenca, profesorja na gimnaziji v Mariboru na Štajerskem: vzor največje in najčisteje mrznje proti Avstriji in simpatije za Italijo, ki sem ga našel med Slovani v štirih letih vojne. Prešel je prostovoljno na našo stran na bojišču prve armade 1. 1916. Alpinski polkovnik Tullio Marchetti, Tridentinec, je bil (in je, če se ne motim, še) načelnik informacijskega urada te armade. On in stotnik Finzi, sedaj podpolkovnik (dva moža, ki ju bo prava zgodovina naše vojne, ko se bo pisala brez retoričnih skokov in brez praznih strastnih izpadov, postavila med prve vrste tistih, ki so pripravili zmago), sta priznala veličino Pivkovega duha in inteligence, vodilno zmožnost organizatorja, rado-voljno samozatajevanje in tihohabrost. Pomagala sta mu, kolikor sta mogla, da je uredil prve čete, prve stotnije, prvi čehoslovški bataljon. Šele v septembru in oktobru 1. 1918. je bila poverjena Pivku, sedaj že stotniku, težka naloga, da poizkusi z organiziranjem jugoslovanskih oddelkov »za zbližanje« med tistimi Jugoslovani (in ni jih bilo malo), več hrabri in manj političarji, ki so želeli, da nam pomagajo zlomiti in poraziti Avstrijo, preden bi razpravljali o bodočem jugoslovanskem kraljestvu ali republiki in nje točnih mejah. Med temi sta na bojišču 4. in 8. armade, če se

ne motim, dva padla in nekaj jih je bilo ranjenih (polkovnik Vigevano, načelnik urada I. T. O. tistih armad lahko pove, koliko). Mrličji in ranjenci, s katerimi se g. Trumbić in jugoslovanska delegacija v Parizu ne moreta hvaliti, ker so ti maloštevilni prostovoljci šli v boj vkljub večim prepovedim in grožnjam njihovega Narodnega Sveta.

Ni mi znano, kaj je izrekla ali naredila čehoslovška republika v zahvalo stotniku Pivku. Toda (ponavljam besede generala Stefaniča) redkim apostolom češke ideje bi danes, če gre po pravici, šlo toliko priznanja češkega naroda, kolikor Slovencu Pivku.

Načrt končno, »po katerem bi zavzele Tridenta v mesecu septembru 1. 1917. ne bilo tako težavno«, ni bil predložen 4., temveč 1. armadi, in ga je polkovnik Finzi natanko preučeval. Ta načrt ni več tajna za nobenega, če ne morda za raztreseno italijansko javnost, ker se je o njem govorilo, z zadnjim ledenim trzajem strahu, tudi v dunajskem parlamentu po interpelaciji »nemških nacionalcev«; listi so prinašali in komentirali odgovore ministrstva za narodno obrambo in poročila generala Konrada, v katerih se priznava, da bi italijanska akcija, če bi se bila popolnoma razvila, »bila imela nepredvidne posledice.« (»Reichspost« od 4. majnika; »Neue Freie Presse« od 7. majnika 1918). Kaj se je zgodilo? Radi čigave neumne nadutosti in nesposobnosti se je zanka ponesrečila? Govori se, da se je vršila preiskava. Kdor zna, ne pozabi nikdar te resnice: do poraza pri Kobaridu bi ne bilo prišlo, ker bi že en mesec prej bila Avstrija pri Carsnu poražena, če bi se bil v noči od 18. do 19. septembra 1917. izvršil načrt polkovnika Finzija, s previdnostjo, disciplino, pogumom in vero, s katero je bil izdelan. Če se pa preiskava ne priobči, bo pa, kdor zna, govoril o pravi prilikosti.

S srčno vdanostjo, gospod ravnatelj,

Firenze, 22. junija 1919.
(To pismo je priobčil »Secolo« od 25. junija t. l. Članek bo gotovo marsikoga zanimal. Op. ured.)

Utišal s putovanja.

Beč.

»Wien, Wien nur Du allein sollst stets die Stadt meiner Früme sein«, čuje se još uvijek po sokacima, kavanama i na »Heurige«. Čudno se dojmaja melodija. Možda je htio pjesnik u svojoj pjesničkoj predvidjenosti i dalekovidnosti iskovati i ukajiti stihove u pričuvi za sadašnja vremena. Dvojim — a toliko ima istine: Beč je san. Beč kojega smo kao djaci (a tih nas imade mnogo) poznavali, nema više. Ostade zgrade, ostadoše ljudi (ne baš sasvim tačno), ali mnogo tog ode u nepovrat, da ne spominjem drugo nego bečki humor i bečku »gemütlichkeit«. U politici je ostao Beč starog kova: »Fortwursteln« prošlih era još uvijek visoko u zenitu.

No svakako imade Beč prednost pred svim sadašnjim gradovima: on je avansirao na stepen »političkog kuriozuma«; dok se za sve ostale gradove znade, kojom će bojom geografske karte biti namazani, ili barem, koje se boje na pariškom turfu za pobijedu biju, — za Beč se ne zna, jer nitko ga neće, nitko zanj ne kaže. Austrijske pokrajine neće ni da čuju o njemu. O Beču, kao glavnome gradu ni govora. Provincijalci rezoniraju, da je Beč sa svojih preko 2 milijuna stanovnika odviseo veliki luksuz za državicu od 6 milijuna. Nije pravo, kažu oni, da mi plaćamo za njih poreze, da sitimo njihove želuce, mi možemo tedno ali i bolje bez Beča živjeti. Priznam, da je to samo jedna struja, jedna čudnovata prikaza u kaosu, u kojemu živimo, ali svakako delikatesa za budućeg kritičnog povjesničara. Po Spenceru sudeći su naši praoci takve kontroverz na vrlo jednostavan način riješavali. Držeći se one: oblik se mijenja, bitnost je ista —, onda zbilja ništa novog pod kapom nebeskom.

Beč je u mjesecu svibnju ugodno boravište. Vlada novokršene republike je u svojoj velikodušnosti dala sve bivše dvorske i aristokratske perivoje i vrtove općinstu na raspolaganje. Uopće su te novopučene republike za svoje građane velikodušne: dadu građanstvu mnoge, kao prije spomenute ugodnosti, čine kod toga zavidljivo lakoćom dugove (Austrijska je republika učinila u par mjeseci malenu zadužnicu od preko 4 milijarde dugla; papirnatom slobodom osobe, da se čovjek tako rekući, uopće ne može snadi, kad ga ne bi stjenjivaste šikanacije oblasti na što boljeg upozorile. Ta velikodušnost čini utisak rezultante, čije komponente bi se zvale ekstremi. Francuski riječnik imao bi tu umjestnu izreku.

Perivoji su puni svijeta, djece i besposlica. U Augertenu, nekadanjem vrtu nadvojvotkinje Marije Josefe, majke bivšog cara Karla, se instalirala američka komisija za othranjivanje djece.

Mora se priznati, da Amerikanci velikim potezom riješavaju svoju zadaću: čovjek se mora čuditi njihovoj organizaciji, jer nije to šala, kad se pomisli, da se više od par stotina hiljada djece othranjuje i da se broj kuhinja umnažava i broj djece raste.

Kod otvorenja tih kuhinja je došlo od dvih incidenata, koji za prilike i duh vremena pronicavome promatraču više pričaju nego čitavi svesci knjiga.

Prvog dana bilo je slučajeva, da su uboga djeca, nenaučena iza četverogodišnjeg ublažavanja na dobru i tečnu hranu, poslije jela obolila. Bilo je bljuvanja i drugih probavnih komplikacija. Moralo se je othranjivanje prepustiti liječnicima, koji čitavo poduzeće postavše na znanstveno racionalnu bazu. Propisane diete, koja postepeno u quantitetu i kvalitetu raste. Izabraše između djece posebnu vrstu uzoraka, koji se u ustanoviti rokovima važu i pregledavaju da se može iz tih opažanja dobiti pregled i neki kriterij o napretku poboljšanja dječjeg zdravlja.

Drugi se incident dogodio kod samog otvaranja kuhinje. Otvaranje bilo je svečano, i kako već kod takvih svečanosti bude: govori, obilgato cvijeće, djevojčice u bijelome ruhu

i slično. Djevojčice predadoše američkim časnicima cvijeće, i, kako su već bile podučene od svojih učiteljica, ne bez jednog »Hofkniksa«. (Dalje pril.)

Živila aprovizacijske komisije

za teden od 30. jun. do 5. jul. 1919.

(Preščitane se št. 1 nove živilske izkaznice.)

Živilske izkaznice.

Od prihodnega tedna dalje (t. i. od ponedeljka 30. t. m.) se bodo živila mogla kupovati samo na nove živilske izkaznice. Občinstvo mora v dotičnih prodajalnicah izročiti nadodadne »accessoria« in stare živilske izkaznice, ki jih morebiti še ima. Začasne živilske izkaznice so veljavne za one tedne, za katere so izdane.

Izkaznice za nakup kruha.

Osebe, ki še nimajo novih izkaznic za nakup kruha, morajo priti ponje v one prodajalnice, v katerih kupujejo živila, kajti od četrtega, 4. julija, dalje se brez novih izkaznic ne bo mogel dobiti kruha.

Ta teden se doli:
Bela moka: 50 kg po 52 stotnik kg.
Testenine: 50 kg po 1'30 ital. lir kg.
Riz: 50 kg po 1'52 ital. lir kg.
Fizol: 30 kg po 1'52 ital. lir kg.
Grah: 30 kg po 1'04 ital. lir kg.
Leča: 30 kg po 2'— ital. lir kg.
Jajca: poljubno po 40 stotnik kos vsak dan.
Kava: 10 kg po 10 lir kg.
Sladkor: 15 kg po 4'70 lir kg.
Čikorija: 30 kg po 2 lir kg.
Ekstrakt holandske kave marka Italia: 1 zavoj (60 gramov) na osebo po 50 stotnik zavoj.

Cisto oljčno olje po 5'60 lir liter, kolikor se hoče.

Oljčno olje se lahko dobi vsak dan.

Kotonsko olje: 20 cl po 4'30 lire liter.

Kis: četrt litra po 1'40 lir liter.

Slanina: 15 kg po lire 8'40 kg.

Losos: v posodah po okoli pol kg po 4 lire posoda.

Sir (sbrinz): 10 kg po 6'40 lir kg.

Milo: 1 kos navadnega kuhinjskega mila (10 kg) po 20 lir. stotnik kos.

Jezik: V skatljah po 45 kg po 4 lire skatlja.

Mineralna voda: 1 steklenica min. vode (Gress-hühler) na izkaznico po 1'20 lir za steklenico.

Živila ki se razdele posestnikom kuhinjskih in ubožniških izkaznic: sladkor, kava, čikorija, ekstrakt holandske kave marka Italia, maščo, kis in mineralna voda.

Kondenzirano mleko, sladko: 1 posodica za vsako odmerke živilske izkaznice in sicer: prvotno sladko kondenzirano mleko (marka Mercurio in marka Nutrice) po 2'90 lire posodica.

Po zahtevi, z ozirom na množino, ki se nahaja v skladišču, se dobi: ali 1 zavoj (250 g) lepljivega peciva, po 60 stot. zavoj, 1 zavoj (250 g) sladnih biškotov, po 85 stot. zavoj, 1 zavoj riževca zdroba, po 80 stot. zavoj, 1 zavoj žitne moke, po 80 stot. zavoj, 1 zavoj (250 g) hranljive moke, po 90 stot. zavoj, — ali pa 1 zavoj (250 g) mekinaste moke, po 90 stot. zavoj.

V ribji tržnici: Namočena polenovka po 3'60 lir kg. Nasoljena prvotne velike sardele po 160 lir. stotnik ena. Nasoljene majhne sardele po 8 lir. stotnik ena.

Razdeljevanje petroleja.

Izkaznice št. 44, ki so že v posesti strank, veljajo do vsehstih ponedeljk, 30. junija 1919. Cena: 48 stot. liter za mesto in predmestje, 52 stot. liter za vso okolico brez razlike. Izkaznice se bodo kontrolirale v ul. Cassa di Risparmio št. 13 II. n. do srede, 1. julija 1919.

Domače vesti.

Seja odbora političnega društva »Edinosti« se bo nadaljevala v torek, 1. julija, ob 6 popoldne v društveni sobi, ul. Sv. Frančiška 20, I. nadst. Z ozirom na prevažni predmet prosim milno, da se je udeležijo prav gotovo vsi odborniki, njih namestniki, občinski svetovalci in ostali društveni zaupniki. — Predsednik.

Lisica menja dlako, svoje naravi pa ne! Prejeli smo: Tako sem vzkliznil, ko sem prečital odgovor v »Edinosti« na neresnice v notni nemško-avstrijskega državnega kancelarja Rennerja, s katerim je hotel nemške krivde valiti na tvoja rame. Nemci so sicer res pustili mnogo evroev »dla-ke« v tem svetovnem boju, ali narav svojo so — srečno rešili. Pri temu: kancelar Renner! V Avstriji da so gospodovali Čehi, Poljaki in — Slovenci! Premagajte se, prijatelji! In ne smete se! In v Avstriji, da so slovanski državniški odločevali o vojni in miru! Prijatelji — ne stiskajte pesti! Mirno povedimo resnico, ki je ne utaji noben Renner: vse centralne oblasti na Dunju so bile v rokah Nemcev. In če je bil tudi tam kak češki ali slovenski privrsek, je bil brez besede. Vse aparat po vsej državi je bil nemškega duha. Tudi na naši zemlji so bili

mo, da se ta kočljiva zadeva v kratkem razjasni.
— Upravitelj.

Ne orjejo prav ti — voli. Kar naravnost govorimo svojo sodbu o tem, kar so storili in kar delajo. Ali, mi smo postali popolni ljudje: nismo le negativni, ampak tudi pozitivni! Ne podiramo samo, ampak hočemo tudi zidati. Ne kritikujejo le, marveč govorimo tudi do- ločno: kako bi moralo biti! Škoda le, da nas oni v Parizu — ne slišijo! Na tem pa nismo mi krivi. Dovolj nam je, da imamo zavest, da nismo muhe na rogu vola, ki orje, marveč da tudi res orjemo in režemo brazde svetovne bodočnosti...

Te dni je bil zbran tak aeropag okoli — kavarniške mize. Reševali so temeljito, da je pod rešetom kup vedno poraščal, dočim je na rešetu ostalo le malo dobrega zrna. Temeljito smo...! Slednjič je nekdo stresel iz rokava glo- boko-modro sentenco: »Bojim se, da je v Pa- rizu zbrana permanentna konferenca za pro- vizoriziranje miru!« — In jaz se bojim, da je mož — pravo pogodil; bojim se tudi jaz, da iz brazd, ki jih režejo sedaj voli pariške konference, ne vzraste trajen mir!

Ni prazen moj strah. Prosim! Meseca »or- jejo« že, a sedaj so šele pri začetku, pri pr- vem problemu, ki se mu rešitev poraja v veli- kih mukah in težavah. Danes, ko to pišem, imajo podpisati »mir« z Nemčijo. Mora priti še sankcija in veliko vprašanje je še: kakšno izvedbo? Kdo more vedeti to? A koliko je še problemov? Dolga vrsta. Drug je bolj ko- ljiv in zapleten od drugega!

Nekje v Primorju je bil nekdanj advokat. Dober mož, blaga duša, velik šaljivec, najpri- jetnejši družabnik, bister jurist; ali neka hiša ga je kvarila in je ozlovoljila njegove kliente: nikdar se mu ni mudilo z delom, četudi se je stranki še tako mudilo. Prihajala je »povpra- ševati« in vsikdar je odhajala s trdnim zago- tovitom, da bo stvar hitro v redu, da je že vse pripravljeno... Ali, vkljub zagotovitvi je mo- rala priti vnovič. Nekoč pa se je neka stranka pošteno razsrdila nad odvetnikom ter ga trdo prišla, kaj da je prav za prav z njeno tožbo? — »Saj je vse v redu!« — »Kaj v redu, poka- žite!« — Hip zadregel, dasi sicer zadrega ni bila v navadi pri bistroumnem odvetniku. — »Nu, kaj je s tožbo, gospod odvetnik?« — »Saj je že narejena, takoj jo vložimo.« — »Ne ve- rujem, pokažite!« — Na to ostro apostrofo pa odvetnik ni bil več v zadregi. Če je stranka menila, da ga je pritisnila od zid, se je mo- tila. — »Tožba je že narejena — v glavi, le na papir jo je treba še spraviti!« — In stranka je zopet odšla: Martin v Zagreb, Martin iz Za- greba! Je-li potem tožba vendar zlezla iz gla- ve na papir — o tem nisem bil obveščen.

Taki advokati se mi zde moške četvorice, petorice in deseterice v Parizu. V glavi imajo morda vse, ali delo noče izpod rok. Narodi pa potrebujejo tekega dela: hočejo jamstev, da se ne bodo več klali med seboj...! Takih jamstev v Parizu ne morejo dati. Ali pa — nočejo. Bojim se, da bo to po- slednje resnica. Lepih besed imajo sicer vse polno za vse narode — še več, nego oni odvet- nik za svoje stranke. Ali — beseda noče postati meso, ker tisti moške, ki zastopajo, ali pa — ne zastopajo svojih narodov, mislijo pri vsem tem predvsem vsak na — svojo stvar.

Med zakonskima se je vršil vihar prizer in predmet debate je bil zelo, zelo kočljiv. Predmet, ob katerem postajajo ženske zelo neprijetne.

»Ti, ti imaš nedovoljeno razmerje z dekle.« — »To je moja stvar.« — »Ali, jaz jo poženem iz hiše.« — »To je tvoja stvar!« — »Mari pa ne veš, da bo imelo to razmerje posledice za tisto žensko! Sramuj se!« — »To pa je... njena stvar!«

Tako so imeli vsak svojo stvar: mož, žena in dekla. Ali naj šele zatrima, da je bila at- mosfera zelo mučna, dušljiva in polna elek- tricite? Bog ve, do kolikih eksplozij je še prišlo potem, dokler niso bile rešene vse tiste »stvari!«

Tudi graditelji miru in bratstva med narodi v Parizu imajo pred vsem na mislih vsak svojo »stvar«. Te »stvari« so, ki zapirajo pot do miru. Pri tem so seveda — ne more biti dru- gače — drugi proti drugemu prav pošteno... neiskreni. Govore o enem, delajo za drugo. V imenu pravičnosti in Wilsonovih načel skrbje vsak — zase. Nastajajo navzkrižja, ki so od- nesla tudi Orlando in Sonnina.

Zde se mi podobni tistemu kmetu, ki je i- mel veliko dolgov in malo volje za plačevanje. Kar deževalo mu je tožb v hišo, tako, da je bil večer romar na sodne razprave. Na neki taki razpravi se je bil pa prav hudo razjel in je zaprosil sodnika, naj vendar pove tožniku, da on, toženec, prav nič ne potrebuje nje- govih tožb! Stališče toženčev se je sicer zelo sodniku malo čudno, kajti, menil je: »Že veru- jem, da vi ne potrebujete tožeb, ali tožnik jih potrebuje.«

In tako verujem jaz prav rad, da svetovni in mirovni sodniki v Parizu prav nič »ne po- trebujejo« tožeb narodov. Nadležno so jim in verujem rad, da bi jim bilo ugodnejše če bi brez njih reševali — svojo stvar! Toda narodi po- trebujejo teh tožb, ker hočejo priti do svoje pravice, do miru, do katerega imajo pravico kot narodi in kot ljudje. In ker bi jaz stavil svojo glavo, da se bodo narodi tudi v bodoče oglašali s svojimi tožbami in bodo hoteli — če bo potrebno — potem eksekucije iztirjati, kar imajo in morajo dobiti, je utečnil imeti prav tisti slovenski visoki politik pri kavar-

Elvira Trost
Sebastiano Garbin
danes poročena.
29. junija 1919.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA V TRSTU
Ulica Ponterosso vogal ul. Nuova. — Lastna palača.
Deliška glavica K 120.000.000. — Rez. sklad K 41.500.000
Izvršuje vsa bančna in menjalniška transakcija.
Uradne ure od 9 dop. do 1 popoldne

MALI OGLASI

RABLJENA HARMONIKA, z dvema vrstama, 8 bas, se prod. Pioner, ul. Fornace 3 I.

ODDA se v najem stanovanje, soba in kuhinja. Pendice Scorcola št. 622. 3349

MODERNO kredenco in drugo pohištvo prodam. — Rojan — postaja Tram 13 E. 3827

PREPROGE iz Bosne se prodajo. Škedenj 177. 3826

ISCEN 2 sobi in kuhinjo ali 1 sobo in kuhinjo za 2 osebi, ul. Istituto 25 I. Zuzmann. 3828

HIŠA v mestu se prod. z dohodki; 4 nadstropja, 12 stanovanj, 3 trgovine, dobra lega. Naslov pove Ins. odd. Edinosti. 3830

SPALNA SOBA se prod. nova orehova, ul. Fer- riera 5, skladišče. 3831

ZAKONSKA SOBA, lepa, z novimi vzmeti, se prod. Massimo d'Azeglio 3 I. Kranz. 3832

GOSPODIČNA srednje starosti, prijetne zunanj- sti, lastnica koncesije za prodajo živil na de- belo, išče v svrhu moštve izobraženega trgo- vaca s premoženjem ali poselnika; tudi vdovec ni izključen. Naslov se izve od 11 do 14, Chioz- za 27 III. vrata št. 8, druga hiša na dvorišču. 3829

PRALNICA na Proseku sprejema perilo. Postrež- ba točna; cene zmerne. Brišček, Prosek. B 117

UDOVEC, letne plače 7000 lir, želi poročiti ne- več mlado vdovo, brez otrok. Pogoj: Dobro- srčna, skrbna gospodinja, zmožna nekoliko v šivanju. Ponudbe se slika pod naslovom »Hišni posestnik« na ins. odd. »Edinosti«. 3825

ORKESTRON, velik, dober, zelo močan glas, lepe zunanosti, se prod. Tomaso Luciani 5 (prej Algieri). 3823

POSTELJE 2, novi, svetle barve, moderni, pro- dam po ugodni ceni. Donadoni 2, vratar. 3824

HIŠA, dve stanovanji, soba, sobica, kuhinja, vrt, vodnjak, se prod. radi odhoda. Cena po dogo- voru. Naslov pri Ins. oddelku »Edinosti«. 3822

MIZARJI! Domači orehovi podstavki, amerikan- ski bukov, jesenov, mahagonijev, brestov in gradonov les se dob. v ul. Bocaccio 16. 3816

PRIDNA, poštna služkinja, ki govori italijan- ski, dobi takoj dobro službo pri družini 3 oseb. Ul. S. Nicolo 9, III, od 9-11 in 3-6. 3820

SOBICA, mobilirana, se odda. Ul. Antonio St- pani 5, II. B 118

Konsumno društvo v Rojanu 9

stavi na prodaj posestvo z gostilni- škimi inventarjem.

Natančna pojasnila daje g. MIKOTA ul. Nicola Galatti 20, od 8-12.

PLES na prostem

se priredi danes, v nedeljo, 29. t. m., v Barkovljah pri obali »Hotel piccolo«. Svirala bo domača godba. K obilni udeležbi vabi MLADINA.

PFaff stroj za šivanje in vezanje pravi nemški vzroči Seldel & Neumann in »Singer« Gast & Gasser. Tvrdo ustanovljena l. 1878. Bogata zaloga vseh potrebnih. Mehanična delavnica za vsako popraviljanje. FRANCESCO BEDAR Trst, ul. Cernaia 19

Fotografični atelje Daguerre
Trst, Corso št. 39.
Razglednice v platini, specialiteta: Slike v barvah, fotoshizri, Gabinet, visit, povečanja, reprodukcije vsakevrste. Elektr. razsvetljava.

Danes, 29. junija, se priredi

javen ples na prostem

na TRSTENIKU. K obilni udeležbi vabi mladina.

Kovaška delavnica

Andrej Purič, Trst, ul. Medin 6

Prevzema vsako delo kovaške stroke. Ima na prodaj več štedilnikov. Prevzema naročbe po meri. — Priporoča se slav. občinstvu.

Velik javen PLES

priredi PRESERSKA mladina pri Rihen- bergu v nedeljo, 6. julija na PRESERJEH. Svirala godba iz Prvaci. K obilni ude- ležbi vabi mladina.

Zaloga manifakturnega blaga

na debelo in drobno

Gentili & Križmančič

Trst, ul. Nuova 38, vogal ul. S. Lazzaro

Vsaki dan novi dohodi.

ZAHVALA.

Za vsestransko iskazano sočutje ob priliki izgube našega nepozabnega soproga, očeta, strica itd., gospoda

Antona Babiča

izrekamo tem potom svojo iskreno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za udeležbo pri pogrebu ter vsem onim, ki bi bili radi, a vsled kakršnikoli zaprek niso mogli spremiti našega nepozabnega k večnemu po- čitku. Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini gosp. Omeru, kateri se je trudil pri pokopniku in mu podelil vse tolažbe sv. vere, častitima gospo- doma Janjniku in Miklavčiču za udeležbo pri pogrebu, združenima pevskima zboroma »Ilirije« in »Čita nice« od Sv. Jakoba, »Godebenemu društvu« od Sv. Jakoba za udeležbo in žalostne pri izprevedu, g. dr. Tecladžiču za trud in požrtvovalnost, da bi ohranil pokopnik pri življenju, in vsem onim blagim osebam, ki so nas v teh težkih urah tolažili z mnogimi dokazili sožalja o priliki prebriske izgube.

TRST, 25. junija 1919.

Žalujoča družina Babič in ostali sorodniki.

NAZNANILO.

Podpisani naznanja slav. občinstvu, da je iznova odprl

trgovino mrtvaških predmetov, krst itd.

po primernih cenah. Točna postrežba

Se priporoča vdani

JOSIP MERZEK

Opčine št. 170, Sežanska cesta.

Velik javen ples

na prostem

prirede domažini danes, 29. ju- nija v restavraciji Gomzi drž.

kolodvor) na Opčinah.

HERMANGILD TROCCA, TRST

ul. Barriera vachia št. 8
ima veliko zalogo mrtvaških predmetov. Venci iz porcelane in bisera, vezani z mešeno flico, iz umetnih cvetov s trakovi in napisi. Slike na porcelanah, ploščah za grobne spomenike itd. Najnižje konkurenčne cene.

JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina.
Velika izbira vsakovrstnega blaga za moške in ženske. — Bago za suknje, žamet, barčanti, sile, etamin ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Zaloga manifakturnega blaga

na debelo in na drobno

vse po nizkih cenah.

Se priporoča svojim starim odjemalcem

ANDREJ ZAFRED

Trst, ulica San Lazzaro 8

Proda se hiša v Kopru.

Proda se v Kopru radi seli- tve 2 nadstropna hiša s sle- dečimi prostori: 8 sob, 3 ku- hinje, 3 hlevi, dvorišče, vrt, vodnjak, kapnica in vodovod.

Hiša se nahaja takoj nad ladjedelnico društva Daimler,

ima lep razgled na morje, pri- pravna je za stanovanje, za vsako trgovino in za gostilno.

Cena Lir 100.000.

Kdor namerava kupiti to hišo, si jo lahko ogleda vsaki dan.

Naslov: Franc Vardjan v Kopru

Largo porta isolana št. 336.

Italijanska vina

Rdeče in belo namizno vino
Zelo rdeče vino za rezanje

(vino da taglio) — 15.5 stopinj.

CHIANTI leta 1917 in 1918.

posestva Rignana di Greve in Chianti v malih in velikih steklenicah.

Postrežba brezplačno na dom.

G. FESTI — Trst, ul. della Sanità 14
Telefon št. 31—86.

Prevozno vino za izvažanje.

niškem omizju, ki je menil, da bo konferenca permanentna, a sedanji mir — provizoričen!! Res, globoko mišljena je bila ta sentenca, ki ji verujem sedaj tem bolj, ko govore vesti iz Pariza, da je Wilson teh — špasov sit in da se pripravlja na pot v svojo Ameriko, v svojo »belo hišo« v Washingtonu. Ali, ker je Wilson mož dejanja, se ne da, da — če res misli opustiti neplodno oranje neplodne pariške njive — izpregovori o tej priliki sveto blago besedo, ki potolaži narode in jim da vero, da bodo njihove tožbe vendar-le pravično rešene — če ne od teh, pa od drugih sodnikov; morda tedaj, ko se ves trpeti svet konstituiral kot — pravično sodišče.

Čitateljice in čitatelji prosim, naj mi oprostite, če sem se danes toliko bavil z »mirovno« konferenco. Saj veste, da je že v človeški naravi, da človek najraje govori o tem, kar mu tišči srce, da je za človeka najhujše tisto stanje negotovosti, ko mora viseti med upom in strahom — da si želi rešitve, ko bo mogel odgnati strah in obdržati — uresničene nade.

Ker pa že govorim o upu in strahu, naj povem še svoje mnenje, ki se bo malo čudno zdelo in vendar je upravičeno: v tem kolebanju med upom in strahom so Turki relativno na najboljšem. Nikdo jih nič ne vprašuje, nikdo se ne meni nič za njihovo voljo. Odločujejo o njih — brez njih. Kar narekovali jim bodo. Ničesar se nimajo več nadejati in zato tudi ničesar bat! Usojeno je! Kakor zločincu po obsodbi. Ve vsaj, pri čem da je! Morda jih tudi ne bo preveč bolelo, saj imajo moralno sredstvo, ki jim pomore preko težkega momenta: znani turški fatalizem! Kismet! Kar je — je! Včasih bi si človek želel, da bi bil — Turek!

Poročno sodišče.

Slikar, ki ne slika, in čevljar, ki ne šiva, temveč... Včeraj se je vršila razprava proti Romeni Boldrinu in Brunu Cavalieriju radi poizkušene tatvine. Predsednik: svetnik Platzer; vohant: svetnik Farnfoglia in dr. Lucchini, drž. pravnik: dr. Spongia; branitelj: odv. Enkel (za Boldrinija), odv. Piccoli (za Cavalierija).

Poročniki so gg.: Peter Peruzzi, Karol Rusca, Richard Randegger, Karol d'Italia, Ivan Hermanstorfer, Maks Gherbetz, David Wispach, Anton Udina, Oskar Gomelli, Karol Fogolin, Marcel Chierigo, Gino Cadorini.

Obtožnica.

Romeo Boldrin, sin Valentina in Henrike, rok. v Trstu dne 24. februarja 1894 in pristojen v Palmanovo, katolik, neženjen, slikar, zna čitati in pisati, brez imetja še ne kaznovan — in Bruno Cavalieri, sin ok. Franca in Terezije rok. Nihčič, rok. v Trstu dne 27. januarja 1898, sem pristojen, katolik, neženjen, čevljar, brez imetja, še ne kaznovan, — se obtožujeta tatvine, deloma izvršene, deloma poizkušene, ki sta jo dogovorjeno medsebojno in z drugimi, izvršila v noči dne 20. marca 1919 v zaprti prodajalni trdnje Pierine Slaus v ulici della Guardia št. 26.

Karabinjerji so slišali v noči od 20. marca t. l. okoli 24. ko so hodili blizu ulice del Rivo in ul. del Bosco, naenkrat na vogalu teh ulic oster živig. Takoj na to so videli nekoga človeka, ki je šel po ulici della Scaletta proti ul. delle Lodole. Bil je predelec, a da bi ga mogli zasledovati, pa so se omejili na to, da preiščejo prodajalno v bližini. Ko so prišli pred prodajalno trdnje Pierine Slaus v ul. della Guardia, so zapazili, da prodajalna ni popolnoma zaprta in da je zabica na vratih zlomljena. Privzdignili so vrata, toda prodajalna je bila v temi, a oni niso imeli vžigalca. Spustili so torej vrata in vstopili šele, ko so prišli njihovi kolegi. — Čim so karabinjerji vstopili, sta obtožena, kakor na govele vzdignila roke in izjavila, da nimata orožja. Karabinjerji so zapazili, da se nahaja blizu vrat že polno perila in blaga, pripravljenega za »odhoda«. Obtožena sta bila takoj aretirana in odpeljana v zapor.

Po izjavi trdnje, so tatovi odnesli za 4318 lir blaga, a pripravili za prenos za 1164 lir.

Zaslišanje obtožencev.

Boldrin, slabo obvečen mladenič trdi, da je prišel po nesreči blizu usodne prodajalne. Videl je pri zidu nekaj kosov obleke, ki so jo brčkone pustili tatovi, pa je to blago pobral.

Pred.: Ste li bili sami? Obt.: Ne; bil sem s Cavalierijem, s katerim sva bila prej v gostilni »Alle due sorelle«.

Pred.: Kako sta pa prišla v prodajalno? Obt.: Ko sva prišla v bližino prodajalne, sva videla 4 individue, ki so se hitro oddaljili. Pri prodajalni je ležalo blago, pa sva takoj uganila, da kaj da gre, in sva iz radovednosti vstopila v prodajalno.

Pred.: Kaj pa oni, ki je živigal? Obt.: Ne vem. Brčkone je bil kak tatinski sodrug, ki je živigal, ko je videl karabinjerje. Cavalieri izpove podobno svojemu tovarišu. Hotel je vzeti kos blaga, ki so ga tatovi pustili, ker ima doma brata — pohabljenca in majhne sestre, ki hodijo še v šolo. Vzdržuje družino s svojim delom.

Prisla.

Brigadir Sebastian Salonia izpove, kako je obtožena aretiral in drugo, kakor je zgoraj navedeno.

Jakob Slaus pripoveduje, kako so ga karabinjerji opozorili na tatvino, kako je šel zjutraj v prodajalno, videl, da je zabica razbita in da so vrata odprta s pomarejenimi ključki. Nekaj blaga je še ležalo na tleh, nekaj so ga tatovi že odnesli. Ne zahteva pa odškodnine, ker je bil zavarovan proti vlamu.

Karabinjerja, ki sta tatvino zasledila, sta na dopustu. Drž. pravnik zahteva, naj se prečita njuna izpoved, toda branitelj se upre; zahteva, naj se razprava odloži, dokler se karabinjerja ne povrne. Sodišče sprame ta predlog, in razprava se odloži na nedoločen čas.

Borzna poročila.

Trst, dne 28. junija 1919.

Brez poslov. Tečaj:

Cosulich (Austroamericana)	675—690
Dalmatia (Parobr. dr.)	340—370
Gerolmich	1650—1700
Lloyd	1000—1050
Lussino	1650—1700
Martinioli	495—505
Navigazione Libera Triestina	1650—1700
Oceanica	520—540
Premuda	660—700
Tripcovich	600—615
Assicurazioni Generali	16900—17100
Rimione Adriatica	3050—3200
Ampela	450—480
Cement Dalmatia	260—280
Cement Spalato	360—380
Čistilnica riža (Pilatura riso)	380—400
Krka	380—390
Ladjedelnica v Trzinu (Cantiere)	330—350
Tržaški Tramway	215—225
Tržaška tiskarna oja (Officina Triest.)	750—800

Grandi Magazzini Orleu

TRST, CORSO V. E. III. ŠTEV. 16.

TELEFON ŠTEV. 24-24.

Neprestani prihodi najnovejših novosti.

Oddelek izdelanega blaga:

Oddelek za moško modo:

Oddelek za svilenino: Črtana svila, fantazija za obleke za plašče.

Porcelan: Zadnji dohodi namizne posode za kavo in čaj, za sadje, slaščice in ribe.

Največja trdnja v Julijski Benečiji dobavlja vsakovrstno blago.

Na debelo. Na drobno.

kopalne obleke, bluže, obleke „Firenze“ bele otroške obleke, po mornarskem kroju, velika izber klobukov, steznikov, solčnikov itd. itd.

Bogata zaloga nogavic, klobukov, slamnikov, ovratic, ovraticnikov, naramnic in podvez.

Črtana svila, fantazija za obleke za plašče.

Zadnji dohodi namizne posode za kavo in čaj, za sadje, slaščice in ribe.

PRIPOROČLJIVE TVRDKRE

TRGOVINA JESTVIN

Via Genova (Campanile) 13. Zaloga: kave, olja, mila, sveč, sardin, kakava, čokolade, čaja t. t. d. Pristni Jamalka rum, konjak, vermuth, marsala, višnjevec ter raznovrstna vina, vse po zmernih cenah. Ivan Bidovec.

MEHANIČNA DELAVNICA.

Odlikovana livarna Osvaldella. Via Media 26. Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Pročurani.

KNJIGOVEZNICA.

Pietro Pippin. Trst ulica Valdirivo 19. Artistična vezava. Zepni koledarji lastnega izdelka. Vpisniki (registri) posebnega sistema. 201

MAJOLICNE PEČI IN ŠTEDILNIKI.

M. Zeppar, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmjerne. 202

PAPIR.

Velika zaloga papirja za ovitke, papirnatih vreč, lastne tovarne. Valčki raznih barv in velikosti. Cene zmjerne. Gastone Dollinar. Trst. Via dei Gelsi 16. 256

DAMSKA KROJAČNICA

A. Rieger, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluže za gledališče itd. Cene zmjerne. Postrežba točna. 337

Javen ples

se priredi v ORLEKU pri Sežani 6. julija. Svira godba s Prose a. K obilni udeležbi vabi mladina.

Obiskujte dob o preskrbljeno trgovino MANUFARTURNEGA BLAGA

trdnje O. N. Ravallio v Trstu, ul. Vincenzo Bellini 13 (vleky črtnje sv. Antona novega Vsak dan novi prihodi).

Tamburaško društvo „Zarja“ v Bazovici priredi v nedej

javen ples na prostem.

Svira godba iz Rocola K obilni udeležbi vabijo tamburaši.

DOBRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plimovanje in umetni zobja

Oglaš in osmrtnice sprejema Inzeratni oddelek Edinosti, ulica Sv. Frančiška št. 20, pritičje.

Kisova kiselina

v velikih in navadnih steklenicah se prodaja v skladišču

RUGGERO GAMBEL — Trst ul. Pier Luigi da Palestrina 2 vogal ul. Coroneo. — Telefon 24—03.

Več vagonov vina

pristnega italijanskega, črnega, Val Policella, 14%

je na prodaj

po konkurenčnih cenah na debelo in na drobno v dobro znani trgovini

Jakob Perhauc, Trst ulica delle Acque 6. — Telefon 2-85

Velika zaloga domačega tropinova, ruma, konjaka, slivovke, špirta 96%, vinskega kisa, marsale in vermura različnih vrst.

UMETNI ZORJE

z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki VILHEM TUSCHER koncesionari ZOBOTERAPIK TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserna) 13, II. Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split.

Delniška glavica: K 15.000.000.—

Rezervni zakladi: K 3.600.000.—

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3% obrestovanju na žiro-račune proti 3% obrestovanju. Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

Proda se radi preselitve

večja hiša

v kateri se nahaja dobro ldoča trgovina z več skladišči in hlevi ter velik vrt za zelenjavo.

Maslov pove ins. odd. Edinosti pod št. 777.

2 ALOGA UR IN ZLATANINE ... na veliko izbero se vdobi pri A. POVN v Trstu TRG GARIBALDI (BARRIERA) 3.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini št. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Črnaka. — Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranje. Umetni zobje.

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcanton št. 9 - Trst

(Hiša ustanovljena leta 1828.)

KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah, Postrežba točna.

JANKO TROŠT — sodni revizor

TRST — ul. ca Risoria št. 5 — Trst.

Izvršuje: vpise izprememb v odboru v trgovinski register, izpremembe pravil, ustanovitve in likvidacije zadrug, ureditev finančnih zadev vseh vrst. Sestava bilanc in revizije računov.

— Posluje v slovenskem in italijanskem jeziku. —

GUGLIELMO WEISS — Trst.

Javljam svojim cenjenim odjemalcem, da je moja

ZALOGA VINA v Trstu, ul. Valdirivo št. 23 (telefon 29-78) vedno preskrbljena s najboljšim črnim in belim italijanskim vinom, katero p. o. dajam po konkurenčnih cenah, in da sem odprl

na Božjempolju pri Proseku svojo PODRUŽNICO.

V tej podružnici se dobiva vino, žganje in peinkovec boljši kup kot v Trstu.

Vdani GUGLIELMO WEISS.

KISOVA KISELINA

— PRVE VRSTE —

v originalnih steklenicah od kg netto 40 do 45 kakor tudi od kg 5 naprej se prodaja pri trdnki N. GRISON, ul. Milano št. 25

(prej via Molino piccolo št. 7.) — Telefon št. 314.